

Van de Alblasserwaard naar Australië

Het levensverhaal van Mattheus Jacob (Theo) Bons en Martina Meinsje (Tinie) Smits

Mattheus Jacob Bons, die Theo werd genoemd, werd op 2 oktober 1920 geboren in Sliedrecht. Hij was een zoon van Pieter Cornelis Bons (1883–1942) aannemer, molenbaas en Antje Francijna de Haan (1885–1974). Hij groeide op in de Alblasserwaard, een streek waar het leven nauw verbonden was met het water, de rivieren en de scheepvaart. Sliedrecht stond bovendien bekend om zijn baggerbedrijven, die wereldwijd actief waren en voor veel inwoners werkgelegenheid boden.

Op 24 mei 1949 trad Theo in Sliedrecht in het huwelijk met Martina Meinsje Smits, die in Australië Tinie werd genoemd. Tinie was op 30 januari 1926 geboren in Wijngaarden. Zij was

een dochter van Willem Smits (1894–1971) veehouder en Cornelia Francosia Noteboom (1893–1979). Theo en Tinie begonnen samen aan hun leven als echtpaar in de Alblasserwaard, niet wetende dat hun toekomst hen enkele jaren later naar de andere kant van de wereld zou brengen.

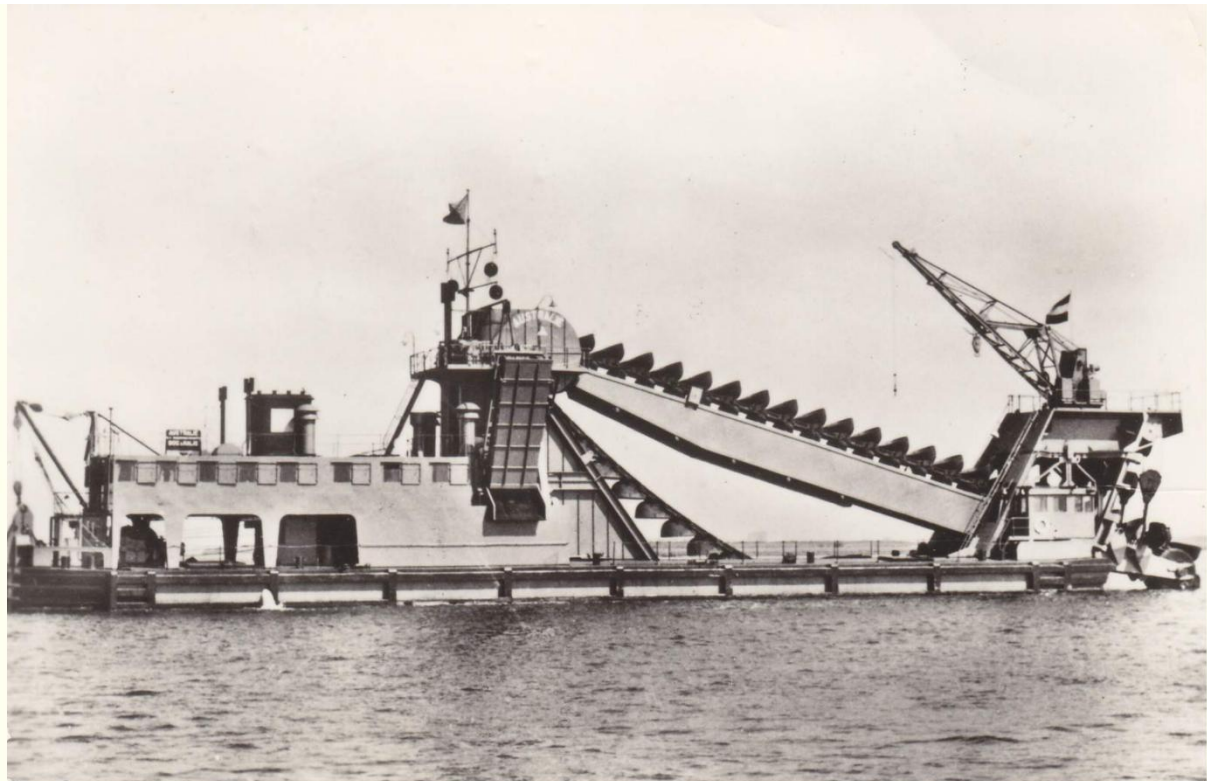
Het verdriet om hun zoontje Pieter

Op 18 april 1950 werd hun zoon Pieter geboren in Bleskensgraaf en Hofwegen, in het hart van de Alblasserwaard. Het geluk van de jonge ouders was echter van korte duur. Slechts vijf dagen later, op 23 april 1950, overleed hun kleine zoon.

Het verlies van Pieter moet een ingrijpende gebeurtenis zijn geweest in het leven van Theo en Tinie. Juist in deze periode stonden zij voor een grote verandering: hun vertrek naar Australië. Het jonge gezin zou Nederland verlaten om aan de andere kant van de wereld een nieuw bestaan op te bouwen. Of de emigratieplannen door het overlijden van Pieter nog zijn gewijzigd, is niet bekend. Wel staat vast dat het verdriet om hun zoontje deel uitmaakt van de geschiedenis waarmee zij aan hun nieuwe leven begonnen.

Een nieuw bestaan aan de andere kant van de wereld

In de jaren na de Tweede Wereldoorlog vertrokken veel Nederlanders naar Australië. Het land had behoefte aan arbeidskrachten en bood mogelijkheden aan mensen die bereid waren een nieuw bestaan op te bouwen. Ook Nederlandse baggerbedrijven waren er actief. Vooral in de omgeving van Melbourne werden Nederlandse vakmensen ingezet bij werkzaamheden aan havens en waterwegen.

038-224 - Boskalis - Baggermolen Australië

Voor mensen uit Sliedrecht, waar de baggerindustrie een belangrijke plaats innam, was Australië daardoor niet alleen een ver land, maar ook een bestemming die met hun vakgebied verbonden kon zijn.

Theo Bons de zoon van een molenbaas, vertrok in deze periode eveneens naar Australië. Volgens de beschikbare aantekeningen reisde hij op 22 juni 1950 met een georganiseerde KLM-vlucht naar Melbourne. Op de bewaard gebleven stoelindeling van deze vlucht zou de naam, Bons, bij stoelnummer J1 staan vermeld.

De vlucht maakte deel uit van een groter initiatief waarbij Nederlandse baggerarbeiders naar Australië werden gebracht. Op die dag reisden tientallen Nederlandse mannen, enkele vrouwen en een kind mee. De vlucht vormde een

onderdeel van de bijzondere geschiedenis van de Nederlandse baggerindustrie in Australië.

Of Theo rechtstreeks vanuit Nederland naar Australië vertrok met het vaste voornemen daar langdurig te blijven, en onder welke precieze arbeidsvoorwaarden hij reisde, moet nog uit zijn persoonlijke emigratiedossier blijken. Zijn vermelding op de stoelindeling vormt echter een belangrijk aanknopingspunt voor zijn vertrek.

Reisde Tinie met hem mee?

Een belangrijke vraag blijft of Tinie samen met Theo naar Australië is gereisd. Op de bekende stoelindeling wordt zij niet afzonderlijk vermeld. Dat betekent niet automatisch dat zij niet is meegegaan. Mogelijk staat zij op een andere passagierslijst, reisde zij op een later moment of zijn haar gegevens in een andere registratie opgenomen.

De passagierslijsten van de verschillende vluchten en de emigratiekaart van Theo kunnen hierover mogelijk duidelijkheid geven. Totdat die documenten zijn gevonden en gecontroleerd, blijft het precieze verloop van Tinies reis onzeker.

Wat wel duidelijk is, is dat Theo en Tinie uiteindelijk in Australië terechtkwamen en daar hun verdere leven opbouwden. Hun gezin bestond uit de kinderen Pieter, Bill en Corrie. Pieter, hun eerstgeboren zoon, was al in Nederland overleden. Over de geboorteplaatsen en verdere levensloop van Bill en Corrie zijn aanvullende gegevens nodig om hun verhaal verder aan te vullen.

Terug naar Nederland in 1958

Acht jaar na zijn emigratie duikt Theo opnieuw op in de Nederlandse en Australische reisgeschiedenis. Volgens de beschikbare gegevens keerde hij op 5 mei 1958 met de Johan van Oldenbarnevelt terug in Melbourne.

Mogelijk was hij voor familiebezoek naar Nederland gereisd en keerde hij daarna terug naar zijn gezin in Australië. De reden voor zijn reis is echter nog niet met een passagierslijst of ander persoonlijk document bevestigd.

Ook is niet bekend of Tinie tijdens deze periode in Australië bleef. Het is mogelijk dat zij bij de kinderen achterbleef terwijl Theo naar Nederland reisde, maar zonder aanvullende bronnen kan dit niet met zekerheid worden vastgesteld.

De vermelding uit 1958 laat in ieder geval zien dat Theo ook na zijn emigratie contact met Nederland kan hebben onderhouden. Zijn leven speelde zich daarmee af tussen twee landen: het Nederland waar hij was geboren en getrouwd, en Australië waar hij een nieuw bestaan had opgebouwd.

Hun laatste jaren in Australië

Theo Bons overleed op 11 juli 1992. Hij werd begraven op Leongatha Cemetery in de Australische deelstaat Victoria. Tinie overleefde hem vele jaren. Zij overleed

op 18 augustus 2020 en werd eveneens begraven op Leongatha Cemetery.

Auteur: Fred Stuij

Bron grafzerk: Billiongraves

Foto baggermolen:
Historische Vereniging
Sliedrecht